

A FELSZÍN ALATTI VÍZTESTEK FÖLDTANI ALAPJAI

Cserny Tibor-Gál Nóra-Jocháné Edelényi Emőke¹

A 2000/60/EK Víz Keretirányelv előírja a felszín alatti víztestek jó mennyiségi és minőségi állapotba való hozását 2015-re. A feladat elvégzése több minisztérium összehangolt munkáját igénylik, amint ezt a 1189/2002. (XI.7.) számú Kormányhatározat is meghatározza.

A feladat végrehajtása során a vízügyi ágazat együttműködött a Magyar Állami Földtani Intézettel, melynek során az Intézet feladata a korábbi közös munka alapján elsődlegesen kijelölt víztestek földtani háttérének regionális jellemzése volt, indokolt esetben a víztest határok felülvizsgálatára való javaslatlattétel.

2006. júliustól 2007. február végéig az Intézet Vízföldtani Főosztályának vezetésével, az Alaputatási, a Térképezési, a Környezetföldtani, a Vízföldtani Főosztályok területileg illetékes munkatársai, az Informatikai Főosztály támogatásával végezték munkáját. Ennek során szoros együttműködés alakult ki a vízügyi ágazatban dolgozó kollégákkal.

Az elvégzett munka elsődleges eredményei az alábbiakban foglalható össze:

- Egységes szemléletű, vízföldtani szempontokat is figyelembe vevő földtani térmodell kialakítása kezdődött meg, 1:100.000-es méretarányban, a néhány éve, hasonló méretarányban elkészült, az egész országot lefedő felszíni földtani térképsorozat folytatásaként. Az egész országot átfedő metszetek képet adnak a felszín alatti tér felépítéséről, bemutatják a legfontosabb földtani szerkezeteket, alkalmat adva a korábban kijelölt víztestek egymáshoz való viszonyának bemutatására, és a víztest határok pontosítására.
- A földtani metszetekhez olyan elvi-földtani rétegoszlopok kapcsolódnak, melyek a szelvényekre eső kiválasztott víztestek mindegyikét külön-külön jellemzik. A litológiai és hidrosztratigráfiai jellemzés mellett az egyes víztesteken belül a képződmények vastagságát és horizontális elterjedését is megadja, a szerkesztés időpontjában rendelkezésünkre álló információk alapján.
- A víztestekhez elkészített rövid földtani leírás összefoglalja a földtani szelvényen, az elvi földtani-vízföldtani rétegoszlopon, vízföldtani szelvényen bemutatott és kiemelendő információkat, illetve a méretarány következtében ott nem eléggé szembetűnő, vagy ki nem fejezhető, de földtanilag, vagy vízföldtanilag fontos sajátosságokat.
- Az elkészült anyaghoz a legfontosabb földtani és vízföldtani szakcikkek és kutatási jelentések irodalomjegyzékét is összeállítottuk.
- Gyümölcsöző szakmai kapcsolatrendszer épült ki a szakemberek széles köre között, minisztériumi szakmai adminisztratív (KvVM-GKM) szinten éppúgy, mint a konkrét feladatokat végző munkatársak között (MÁFI –KÖVIZIG-ek), és szorosabbá vált a szakmai diszciplínák (földtan, vízföldtan, informatika) célirányos kapcsolata.

Az elvégzett feladatok folytatását a megbízó vízügyi és a végrehajtó földtani szakemberek a következő feladatok megoldásában tartják szükségesnek:

- Magyarország földtani térmodelljének megszerkesztése, a kijelölt víztestek helyzetének, határainak további pontosítása.
- A víztesteket felépítő képződmények lokális és regionális hidrosztratigráfiai tulajdonságainak egymással történő harmonizációja, a víztest egészének minél pontosabb jellemzése.
- A felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi monitoringját elősegítő rendszer finomítása, szükség esetén korrigálása, és a 2015-re kitűzött cél, azaz a jó állapot elérése.
- Megbízható földtani, vízföldtani és vízgeokémiai alapok biztosítása a felelős vízügyi szervezeteknek, a 2009-ig elkészítendő vízgyűjtő-gazdálkodási tervek elkészítéséhez.

¹ Cserny Tibor, Gál Nóra-Jocháné Edelényi Emőke¹, Magyar Állami Földtani Intézet

Stefánia út 14., 1143 Budapest, e-mail: cserny@mafi.hu, gal@mafi.hu, edelenyi@mafi.hu